

УДК 330.3

Шматковська Тетяна,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
together.united.ua@gmail.com

РЕЛОКЕЙТ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ ДОПОМОГИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

В умовах війни питання належного функціонування національної економіки набуває особливої актуальності у зв'язку з необхідністю підтримки фінансової та промислово-економічної систем держави [1-7]. Це потрібно для забезпечення Збройних сил України необхідними ресурсами для національно-визвольної боротьби за незалежність нашої країни. «Економічне придушення України – це одне із завдань війни проти нас. І ми маємо відбитися також і від цього. Зберегти нашу економіку, зберегти наших людей», – заявив ще 14 березня президент України Володимир Зеленський. Тому одним із головних завдань України в реаліях сьогодення – інтенсифікувати економічні процеси на територіях, де не ведуться бойові дії. Зокрема, зосередитись на підтримці виробничих процесів, переведенні їх у відносно безпечні регіони Західної України. При цьому вважаємо доцільною думку провідних вчених-економістів щодо того, що окрему увагу необхідно зосередити на експортноорієнтовані виробництва – їхнім завданням має стати збільшення експорту з метою забезпечення зростання валютних надходжень до України.

Досить важливим є недопущення зростання безробіття в умовах, коли зруйновані ланцюги постачання, а значна частина бізнесу не може належно працювати через активні військові дії. Відтак, одним зі шляхів вирішення означеної проблематики є релокація бізнесу з районів, де ведуться інтенсивні бойові дії, в тиллові, більш безпечні

регіони, зокрема на західну Україну. Таке переміщення виробничих структур та бізнес-процесів дозволяє вирішити ряд критичних проблем із функціонуванням виробничої сфери, а також сприяє підтримці зайнятості населення у складних економічних умовах.

Згідно з розробленою за ініціативою уряду програмою з релокації українських виробництв, держава допомагає у реалізації логістичних потреб, розселенні працівників і підборі нових співробітників. При цьому переїзд бізнес-потужностей відбувається для них безплатно. Підприємствам, що планують переміститись до безпечних областей, буде надана допомога з логістики щодо підбору місць для розміщення їх виробничих потужностей, перевезення та розселення фахівців та їхніх родин, а також пошуку нових співробітників. Головною умовою для такого переїзду є наявність логістичної можливості без надмірної загрози для водіїв та залізничників, тому в зоні безпосередніх бойових дій та через гуманітарні коридори релокація проводиться не буде. Важливо, що після прибуття на нове місце уповноважені працівники обласних адміністрацій, Державної служби зайнятості та Державної служби з питань праці мають завдання допомогти релокованому бізнесу в облаштуванні.

Нормативно-правовою основою для реалізації програми релокейту бізнесу в Україні є Розпорядження КМУ від 25.03.2022 № 246-р «Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію» та Постанова Уряду № 305 від 17.03.2022, що регламентує безоплатне перевезення майна вітчизняних підприємств, установ та організацій згідно з переліком, який формується Міністерством економіки й передається до Міністерства інфраструктури. ДП «Прозорро.Продажі» за підтримки Міністерства цифрової трансформації України та експорту Дія.Бізнес інсталивали платформу цифрової трансформації з метою забезпечення допомоги щодо релокейту бізнесу. Важливо, що пріоритетними в отриманні державної підтримки з релокейту є підприємства стратегічно важливого значення, що виготовляють продукцію першої

необхідності для забезпечення потреб військових, тероборони та цивільного населення, хоча дана програма є відкритою для усього без винятку бізнесу, що знаходиться у зоні ризику та активних бойових дій, в тому числі зі штатом 10-20 осіб.

Зауважимо, що реалізація програми з релокейту вже підтвердила свою ефективність. До прикладу, ІТ-компанії швидко адаптувалися до роботи в нових умовах, провівши масову релокацію персоналу. Як зазначають експерти, попри війну продуктивність фахівців ІТ-компаній знизилася лише на 10 %. «За умови відновлення продуктивності команд і виконання наших проєктних зобов'язань перед клієнтами ми маємо всі можливості продовжувати працювати в такому режимі тривалий час і підтримувати наших спеціалістів, членів їх родин, захисників України в цій війні й допомагати відновлювати країну після перемоги!», – додають у ІТ-компанії «GlobalLogic Ukraine». «Зараз час єдності та невтомної праці на всіх фронтах. Фінансово наша компанія стабільна, ми будемо продовжувати нашу роботу, допоки наші люди залишатимуться в безпеці», – переконують у «N-iX».

Сучасна економічна наука фактично не має напрацювань щодо принципів організації «військової економіки» в таких складних умовах, в яких наразі опинилася Україна, тому оперативний пошук способів покращення ситуації в національній економіці є об'єктивною потребою сьогодення. Беззаперечно, навіть в умовах війни бізнес повинен працювати там, де це можливо, платити податки і надавати країні ресурс для продовження оборони. Відтак, забезпечення ефективної організації роботи підприємств, котрі переводять свої виробничі потужності на захід нашої держави, вимагає особливої уваги та підтримки з боку обласних військових адміністрацій.

Зазначимо, що переміщення виробництв не лише дозволяє налагодити бізнес-процеси й сприяє поповненню регіональних бюджетів. Особливо актуальною релокація є також з тієї точки зору, що разом із підприємствами територіально переміщується частина їх працівників, які на новому місці відразу матимуть змогу працевлаштування, а відповідно – отримання джерел фінансування для

забезпечення життєдіяльності власної сім'ї, знижуючи при цьому навантаження на профільні фонди із соціального захисту наших громадян. Разом до перемоги!

Список використаних джерел:

1. Мельник К.П., Шматковська Т.О. Інтегрованість принципів оперативного контролю. *Virtus. Scientific Journal*. March, 2017. № 12. р. 248–250. URL: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal12.pdf>
2. Содома Р., Дубневич Ю., Марків Г., Шматковська Т. Моніторинг соціально-економічного розвитку територіальних громад. *Аграрна політика і вдосконалення економічних відносин в АПК*. 2021. Vol. 4. No 28: 24–30. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/8538/1/Econ-28-2021-4.pdf>
3. Подзізей О., Шматковська Т. Аналізування та оцінювання виконання місцевих бюджетів територіальних громад Волинської області як складова забезпечення їх конкурентоспроможності. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 75. № 2. С. 15-20. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1059>
4. Шматковська Т.О., Дзямулич М.І. Цифровізація економіки та її трансформаційний вплив на розвиток стратегічного управлінського обліку. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 95 – 100. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/311
5. Шматковська Т. О. Сучасні інформаційні та комунікаційні технології в професійній діяльності. *Економічний форум*, 2021, 1(3), С. 110-115. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-16>
6. Шматковська Т. О. & Подзізей О. О. Концептуальні засади підвищення конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад. *Економічний форум*. 2020. 1(4), 77-85. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-4-10>
7. Шматковська Т. О. Сучасні інформаційні технології в системі фінансово-економічної безпеки підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. № 4. URL: <https://echasold.eenu.edu.ua/articles/suchasni-informatsiini-tekhnologii-v-systemi-finansovo-ekonomich>